

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
Facultatea de Istorie și Filozofie a Universității de Stat din Moldova
Centrul de Studii Interdisciplinare „Silviu Dragomir” Chișinău-Oradea
UNIVERSITATEA DIN ORADEA
Centrul de Studii Interdisciplinare „Silviu Dragomir” Oradea-Chișinău

CONFERINȚA NAȚIONALĂ
CU PARTICIPARE INTERNAȚIONALĂ

**STUDENT, PROFESOR ȘI CERCETĂTOR
ÎN ANII '80-'90:
DRUMUL SPRE REGĂSIRE ȘI LIBERTATE**
PROGRAMUL ȘI REZUMATELE COMUNICĂRILOR

7 octombrie 2022,
Chișinău

Universitatea de Stat din Moldova
Facultatea de Istorie și Filosofie a Universității de Stat din Moldova
Centrul de Studii Interdisciplinare „Silviu Dragomir” Chișinău-Oradea
Universitatea din Oradea
Centrul de Studii Interdisciplinare „Silviu Dragomir” Oradea-Chișinău

**Conferința științifică națională
cu participare internațională**

STUDENT, PROFESOR ȘI CERCETĂTOR
ÎN ANII '80-'90:
DRUMUL SPRE REGĂSIRE ȘI LIBERTATE

7 octombrie 2022,

Chișinău, Republica Moldova.

PROGRAMUL ȘI REZUMATELE COMUNICĂRILOR

Chișinău 2022

Conferința este organizată și finanțată în cadrul proiectului nr. 20.80009.1606.11 *Patrimoniul academic universitar din RSS Moldovenească: investigarea și valorificarea bunelor practici PAUR-SSM (Program de Stat 2020-2023)* și se va desfășura în format mixt (cu prezență fizică și on-line)

COMITETUL ȘTIINȚIFIC / SCIENTIFIC BOARD

ROTARU Liliana, *doctor în istorie, conferențiar universitar (Universitatea de Stat din Moldova)*

EREMIA Ion, *doctor habilitat în istorie, profesor universitar (Universitatea de Stat din Moldova)*

XENOFONTOV Ion Valer, *doctor în istorie, conferențiar universitar (Universitatea de Stat din Moldova)*

MATVEEV Sergiu, *doctor în istorie, conferențiar universitar (Universitatea de Stat din Moldova)*

HANGANU Aurelia, *doctor habilitat în filologie, profesor universitar (Universitatea de Stat din Moldova)*

MOISA Gabriel, *doctor în istorie, profesor universitar (Universitatea din Oradea)*

ȘIPOȘ Sorin Domițian, *doctor în istorie, profesor universitar (Universitatea din Oradea)*

STEPANOV Georgeta, *doctor habilitat în științele comunicării, profesor universitar (Universitatea de Stat din Moldova)*

PRISAC Lidia, *doctor în istorie, cercetător științific coordonator (Arhiva Științifică Centrală a Academiei de Științe a Moldovei)*

COMITETUL DE ORGANIZARE / ORGANIZING COMMITTEE

EREMIA Ion, *doctor habilitat în istorie, profesor universitar (Universitatea de Stat din Moldova)*

ROTARU Liliana, *dr., conf. univ. (Universitatea de Stat din Moldova)*

XENOFONTOV Ion Valer, *dr., conf. univ. (Universitatea de Stat din Moldova)*

ROȘCA Adrian, *doctorand (Universitatea de Stat din Moldova)*

BULMAGA Mariana, *doctorand (Universitatea de Stat din Moldova)*

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA

«Student, profesor și cercetător în anii '80-'90: drumul spre regăsire și libertate», conferință științifică națională cu participare internațională (2022 ; Chișinău). Conferință științifică națională cu participare internațională «Student, profesor și cercetător în anii '80-'90: drumul spre regăsire și libertate», 7 octombrie 2022, Chișinău : Programul și rezumatele comunicărilor / comitetul științific: Rotaru Liliana [et al.] ; comitetul de organizare: Eremia Ion [et al.] – Chișinău : S. n., 2022 (Lexon-Prim). – 28 p.

Antetit.: Univ. de Stat din Moldova, Fac. de Istorie și Filozofie a Univ. de Stat din Moldova, Centrul de Studii Interdisciplinare «Silviu Dragomir» Chișinău-Oradea, Univ. din Oradea, Centrul de Studii Interdisciplinare «Silviu Dragomir» Oradea-Chișinău. – Text paral.: lb. rom., engl. – 30 ex.

ISBN 978-9975-163-43-9.

CZU 378+94(082)=135.1=111

S 93

PROGRAM
Vineri, 7 octombrie 2022
Universitatea de Stat din Moldova
Facultatea de Istorie și Filosofie,
bloc central, etaj V, aula 530
<https://meet.google.com/ydt-erjq-oei>

9.00-9.30 – înregistrarea participanților

9.30-10.00 – DESCHIDEREA CONFERINȚEI

Moderator: dr. Liliana ROTARU, directorul proiectului *PAURSSM*

CUVÂNT DE SALUT

dr. hab. Aurelia HANGANU, prorector pentru activitate științifică a Universității de Stat din Moldova

dr. Andrei CHICIUC, președinte Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare

dr. Sergiu MATVEEV, decan Facultății de Istorie și Filosofie, USM

dr. hab. Ion EREMIA, directorul Centrului de Studii Interdisciplinare „Silviu Dragomir” Oradea-Chișinău

10.00-11.40 – CONFERINȚĂ PLENARĂ

PREZENTARE DE CARTE

1. dr. hab. prof. univ. **Georgeta STEPANOV** – *RECURS LA MEMORIE: învățământul superior din RSS Moldovenească*/ editor Liliana Rotaru; coordonatori: Georgeta Stepanov, Ion Valer Xenofontov; referenți științifici: Gabriel Moisa [et. al.] - Chișinău: S.n. 2022 (Lexon-prim)- ISBN 978-9975-163-37-8
2. dr. **Liliana ROTARU** – *Istoria învățământului superior în RSS Moldovenească: Bibliografie / bibliografie*: Lidia Zasavițchi, Janna Nikolaeva; coodonor: Liliana Rotaru; responsabil de ediție: Ion Valer Xenofontov. – Chișinău: Lexon-Prim, 2022. – 243 p. – (Seria: Historia Universitaria, ISBN 978-9975-3454-5-3).
3. dr. hab. prof. univ. **Anatol PETRENCU** – Alexandru MALACENCO, Liliana ROTARU [ed.], *Purgatoriul sovietic în Basarabia. Directive, ordine și indicații ale NKGB-MGB, 1944-1946*, Chișinău: S.n. (Bons Offices), 2022, 520 p. ISBN: 978-9975-87-991-0

4. dr. hab. prof. univ. **Ion EREMI**A – *Conferința științifică internațională „Latinitate, Romanitate, Românităte”*, Ediția a 6-a, 5-6 noiembrie 2021, Chișinău / coordonator: Liliana Rotaru; referenți științifici: Demir Dragnev [et al.]. – Chișinău: CEP USM, 2022. pp. 459-490. ISBN 978-9975-159-60-9.
5. dr. **Mihai ȚURCANU** – Alexandru MALACENCO, *Instituționalizarea puterii sovietice în RSS Moldovenească în anii 1944-1946. Contribuția organelor NKGB-MGB- Chișinău*, S.n., 2022 (Bons Offices).- 204 p. ISBN: 978-9975-87-992-7

COMUNICĂRI ÎN PLEN

Gabriel MOISA, *Cercetarea evenimentelor din decembrie 1989. O discuție istoriografică* (Universitatea din Oradea, România)

Ion Valer XENOFONTOV, *Studenți și profesori la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău (anii 1980)* (Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova)

11.40-12.00 – pauză de cafea

SESIUNE DE COMUNICĂRI ȘTIINȚIFICE

SECȚIUNEA I

Moderatori: dr. Lidia PRISAC

12.00-12.20

Ruslan ȘEVCENCO, *Formele de luptă cu viziuni „naționaliste” în instituțiile de învățământ superior al RSSM (Institutul Pedagogic din Tiraspol, Institutul Politehnic din Chișinău)* (Institutul Politici Eficiente, Chișinău, Republica Moldova)

12.20-12.40

Ionuț ENACHE, *Învățăământul religios din România în timpul regimului comunist (1944-1989)* (România)

12.40-13.00

István BANDI, *Istoria dezvoltării mișcărilor studențești din Ungaria în anii '80* (Historical Archives of the Hungarian State Security, Budapesta, Ungaria)

13.00-13.20

Georgeta STEPANOV. *Învățământul superior din RSSM: reconfigurarea cadrului relațional student – profesor în anii '80-'90 ai secolului al XX-lea* (Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova)

13.20-13.40

Fiodor TONU. *Poziția civică a tineretului creștin în RSSM la finele anilor 80 a sec. XX* (Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova)

13.40-14.00

Natalia MOROI. *La cumpănă de decenii: semnificația anilor 1980-1990 în istoria științei din RSSM pe problema identitară și lingvistică* (Agenția Națională a Arhivelor, Direcția Generală Arhiva Națională, Republica Moldova)

Concluzii

13.00-14.00 – pauză de prânz

SECȚIUNEA II

Moderatori: dr. hab. Ion EREMIĂ

14.00-14.20

Ion EREMIĂ. *Restructurarea gorbaciovistă prin prisma amintirilor studenților de la sfârșitul anilor '80 – începutul anilor '90 a secolului al XX-lea* (Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova)

14.20-14.40

Adrian ROȘCA. *Contrastele dintre memoria individuală și cea generală, pentru a doua jumătate a anilor '80* (University of Groningen, Olanda)

14.40-15.00

Liliana ROTARU. *Studenții și Mișcarea de renaștere națională din RSS Moldovenească: noiembrie 1989* (Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova)

15.00-15.20

Sorin ȘCLEARUC. *Fenomenul muzicii de dans a anilor 1980 în baza mărturiilor studenților din RSS Moldovenească* (Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Republica Moldova)

15.20-15.40

Lidia PRISAC. *Nunțile studențești din RSS Moldovenească în anii 1980* (Arhiva Științifică Centrală a Academiei de Științe a Moldovei, Republica Moldova)

15.40-16.00

Alexandru MALACENCO. *Politica de cadre a URSS în formarea efectivului NKGB-MGB a URSS Moldovenești în primii ani postbelici* (Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova)

16.00-16.20

Valentina URSU. *Iosif Moldovanu: devotament și abnegație* (Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Republica Moldova)

16.20-16.40

Vasile FILAT. *New research perspectives on the history of the Baptist community after the fall of the communist regime* (Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova)

17.00-17.20

Aurelia HANGANU. *Marcu Gabinschi - lingvist poliglot si (in)comod?* (Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova)

17.20-17.40

CONCLUZII

REZUMATE

Gabriel MOISA

*doctor, profesor universitar
decanul Facultății de Istorie, Relații Internaționale,
Științe Politice și Științele Comunicării, Universitatea din Oradea*

Cercetarea evenimentelor din decembrie 1989.

O discuție istoriografică

Evenimentele din decembrie 1989 au suscitât și suscită încă un interes deosebit. Începuturile cercetării problematice se află încă în perioada imediat următoare derulării lor. Informațiile de arhivă erau însă inaccesibile, în disonanță deplină cu cantitatea enormă a mărturiilor despre acestea. Încă din anii 90 ai secolului trecut au început să apară studii, cărți, memorialistică etc. referitoare la ce s-a întâmplat în decembrie 1989. Studiul de față își propune o discuție asupra scrisului istoric legat de subiectul decembrie 1989 în România.

Researching the events of December 1989.

A historiographical discussion

The events of December 1989 aroused and still arouse special interest. The beginnings of the research of the issue are still in the period immediately following their development. Archival information, however, was inaccessible, in complete dissonance with the enormous amount of testimony about it. Since the 90s of the last century, studies, books, memoirs, etc. began to appear. regarding what happened in December 1989. The present study proposes a discussion on the historical writing related to the subject of December 1989 in Romania.

Ion Valer XENOFONTOV

*doctor în istorie, conferențiar universitar
Facultatea de Istorie și Filosofie
Universitatea de Stat din Moldova*

Studenți și profesori la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău (anii 1980)

Studiul prezintă atmosfera variată și complexă a vieții cotidiene studențești și profesoral-didactice din cadrul Institutului de Stat de Medicină din Chișinău din ultimul deceniu de existență a URSS. Studenții

din cadrul acestei instituții de învățământ superior deși educați în ideea socialismului dezvoltat, în comparație cu promoțiile anterioare, analizau mai critic specificul vieții cotidiene, iar evadarea din rutină au realizat-o prin intermediul culturii generale.

Viitorii medici frecventau conștient cercurile științifice studențești organizate la toate catedrele. Deprinderile practice și metodele de investigație însușite sub conducerea lectorilor au servit drept școală științifică incipientă pentru tinerii cercetători. Odată cu criza economică din a doua jumătate a anilor 1980, o parte din absolvenții ISMC, măcinați de rutina cotidiană, au fost nevoiți să se retragă în afara republicii. Percepția foștilor studenți, actualmente cadre didactice consacrate, despre noile realități ale vieții și conexarea studenților din zilele noastre la aceste inovații nu este una echivocă.

La catedre activau profesori universitari implicați nemijlocit în activitatea politico-ideologică. Aceștia erau obligați să-și perfecționeze cunoștințele frecventând lecții tematice și conferințe desfășurate la institut, o parte dintre aceștia fiind absolvenți ai Institutului marxism-leninismului. În vederea perfecționării profesionale a cadrelor didactice, membrii catedrelor realizau cursuri în institutele de profil ale Uniunii Sovietice, numite „de bază” (golovnae), care implementau dispozițiile conducerii supreme de stat și de partid în sistemul de cercetare. Ca forme pedagogice de transmitere a cunoștințelor (conținuturilor) se utilizau activități teoretice și practice (fiecare student avea o fișă de evidență a fiecărui pacient), alături de metodele practice de transmitere a cunoștințelor se utilizau metodele audio-vizuale (înregistrare la casetofon, filme, aparate de proiectat imagini cu diapozitive color).

Students and teachers at the State Institute of Medicine from Chisinau (1980's)

The study presents the varied and complex atmosphere of daily student and teacher-didactic life within the State Institute of Medicine from Chisinau during the last decade of the existence of the USSR. The students from this higher education institution, although educated in the idea of developed socialism, compared to the previous graduations, analysed the specifics of everyday life more critically, and they achieved the escape from routine through general culture.

Future doctors consciously attended the student scientific circles organized at all departments. The practical skills and investigative methods learned under the guidance of the lecturers served as a scientific early school for the young researchers. With the economic crisis of the second half of the 1980s, some of the ISMC graduates, tired of the daily routine, had to retire outside the republic. The perception of former students,

currently established teaching staff, about the new realities of life and the connection of today's students to these innovations is not an equivocal one.

The departments were occupied by university professors directly involved in the political and ideological activity. They were obliged to perfect their knowledge by attending thematic lessons and conferences held at the Institute, some of them were graduates of the Institute of Marxism-Leninism. In order to improve the professional development of teaching staff, the members of the departments conducted courses in the profile institutes of the Soviet Union, called "basic" ("golovnâe"), which implemented the provisions of the supreme state and party leadership in the research system. As pedagogical forms of knowledge (content) transmission, theoretical and practical activities were used (each student had a record sheet of each patient), along with the practical methods of knowledge transmission, audio-visual methods were used (tape recording, films, projectors with color slides).

Ruslan ȘEVCENCO,
doctor în istorie
director adjunct,
Institutul Politici Eficiente

Formele de luptă cu viziuni „naționaliste” în instituțiile de învățământ superior al RSSM (Institutul Pedagogic din Tiraspol, Institutul Politehnic din Chișinău)

În acest articol este reflectată lupta regimului sovietic cu „manifestările naționaliste” în unele instituții de învățământ superior (în calitate de exemplu sunt luate Institutul Pedagogic din Tiraspol și Institutul Politehnic din Chișinău. În primul caz sunt examinate măsurile de lungă durată, luate de către autoritățile sovietice după participarea activă a studenților și pedagogilor în confruntările în masă cu locuitorii Tiraspolului, care purtau un caracter "naționalist". În cel de-al doilea caz este prezentat complexul de măsuri pentru "dezrădăcinarea nucleului naționalist" la Institutul Politehnic, purificările de cadre în rândul corpului profesoral-didactic și a studenților, efectuate de către conducerea partinică a republicii în anii 1970-1980.

Forms of struggle with “nationalist” visions in higher education institutions of the RSSM (Tiraspol Pedagogical Institute, Chisinau Polytechnic Institute)

This article reflects the struggle of the Soviet regime with “nationalist manifestations” in some higher education institutions (as an example, the

Pedagogical Institute in Tiraspol and the Polytechnic Institute in Chisinau are taken. In the first case, the long-term measures taken by the authorities are examined after the active participation of students and pedagogues in the mass confrontations with the inhabitants of Tiraspol, who had a “nationalist” character. In the second case, the complex of measures for “uprooting the nationalist nucleus” at the Polytechnic Institute, the purges of cadres in among the teaching staff and students, carried out by the party leadership of the republic in the 1970s-1980s.

Ionuț ENACHE
doctorand,
Școala Doctorală de Științe Umanistice
Universitatea de Stat din Moldova

Învățământul religios din România în timpul regimului comunist (1944-1989)

Religia, disciplină din cadrul trunchiului comun, din cadrul sistemului de învățământ, are rolul de a forma și de a modela caracterul uman. Învățământul a pornit în tinda Bisericilor și a Mănăstirilor, încă de la începutul veacurilor. Omul este o ființă religioasă, iar din această cauză, Religia reprezintă legătura liberă, conștientă și personală a omului cu Dumnezeu. În cadrul sistemului de învățământ, Religia reprezintă o disciplină care se bazează pe revelația divină și are drept scop conducerea tuturor elevilor, fără constrângere, spre cunoașterea lui Dumnezeu, întrucât numai în El și prin El omul poate să ajungă la desăvârșire, scopul final al existenței umane. Odată cu începutul Revoluției române, din anul 1989, care a pus capăt regimului comunist din România, existau 18 culte religioase recunoscute, culte care au avut șansa de a recâștiga bunuri pierdute după anul 1945, anul în care Petru Groza, din cadrul partidului Frontul Plugarilor, membru foarte apropiat al partidului comunist, a devenit prim-ministru. Educația religioasă a intrat sub supravegherea foarte atentă a politicii, încă din anul 1945, supraveghere coordonată de către regimul comunist. Un departament de culte religioase, un organism guvernamental care se ocupa de toate chestiunile religioase, exista din perioada pre-comunistă, acesta continuând să existe intensiv, fiind totodată transformat într-o agenție de stat care se ocupa de un control strict asupra afacerilor religioase din țară. Conform ultimelor cercetări, Securitatea avea inclus în fiecare departament special de supraveghere, un membru care să se ocupe de supravegherea vieții religioase, care avea rolul de a încerca să rezolve așa numitele probleme care se iveau în cadrul

cultelor, în special a grupurilor religioase și a persoanelor fizice ostile acestui regim. Datorită faptului că învățământul a pornit în tinda Mănăstirilor și a Bisericilor, se poate spune că această disciplină ocupă un loc de cinste, atât în cadrul învățământului primar unde se preda catehismul, conform art. 32, cât și în cadrul învățământului, gimnazial, liceal și post liceal, conform articolului 116. În timpul regimului comunist, cu precădere după anul 1980, situația politică, dornică de a implementa ateismul, a fost drastică în ceea ce privea înscrierea la școlile teologice. Din partea Bisericii Ortodoxe Române, exista toată deschiderea spre înscrierea tinerilor pentru a fi păstori de suflète, numai că partidul, prin intermediul Securității încerca să diminueze numărul acestora, și totodată să stârpească dănuirea acesteia.

Religious education in Romania during the communist regime (1944-1989)

Religion, a discipline within the common core, within the education system, has the role of forming and shaping the human character. Education started in the tent of Churches and Monasteries, since the beginning of the centuries. Man is a religious being, and because of this, Religion represents man's free, conscious and personal connection with God. Within the education system, Religion is a discipline that is based on divine revelation and aims to lead all students, without coercion, to the knowledge of God, since only in Him and through Him can man reach perfection, the ultimate goal of existence human. With the beginning of the Romanian Revolution, in 1989, which put an end to the communist regime in Romania, there were 18 recognized religious cults, cults that had the chance to regain property lost after 1945, the year in which Petru Groza, from the Plowmen's Front party, a very close member of the communist party, became prime minister. Religious education came under the very careful supervision of politics, since 1945, supervision coordinated by the communist regime. A Department of Religious Cults, a government body that dealt with all religious matters, existed from the pre-communist period, it continued to exist intensively, while also being transformed into a state agency that dealt with strict control over religious affairs in the country. According to the latest research, the Security had included in each special surveillance department, a member to deal with the surveillance of religious life, whose role was to try to solve the so-called problems that arose within cults, especially religious groups and natural persons hostile to this regime. Religious education during the communist regime and after 1980. Due to the fact that education started in the tent of Monasteries and Churches, it can be said that this discipline occupies a place of honour, both within primary education where catechism

is taught, according to art. 32, as well as in education, secondary, high school and post-high school, according to article 116. During the communist regime, especially after 1980, the political situation, eager to implement atheism, was drastic in terms of enrolment in theological schools. On the part of the Romanian Orthodox Church, there was all the openness to enrolling young people to be shepherds of souls, only that the party, through the Security, tried to reduce their number, and at the same time to eradicate its existence.

István BANDI

doctorand

*Arhiva Istorică a Serviciilor Secrete din Ungaria,
Budapesta, Ungaria*

Istoria dezvoltării mișcărilor studențești din Ungaria în anii '80

Până la mijlocul anilor '80, învățământul superior din Ungaria era, pe de o parte, izolat de alte subsisteme sociale din cauza lipsei totale de autonomie și a reglementării centrale a numărului de studenți, iar pe de altă parte, învățământul universitar a fost subordonat obiectivelor economice pe termen scurt. Nevoia de reforme în anii 1980 a ajuns și în domeniul învățământului superior. Recunoscând criza, ideile privind necesitatea transformării învățământului superior au apărut în diverse ateliere politice (de partid) și profesionale, iar mai târziu la nivel de stat, de la sfârșitul anilor șaptezeci. Paralel cu toate acestea, lumea studențească a devenit spectaculos de activ la începutul anilor optzeci (similar cu generația anilor șaiszeci).

În primul val de auto-organizări și-au început activitățile mișcările de pace (Mișcarea de pace „Dialóg”), universitățile „libere”, colegiile profesionale, colegiile și cluburile universitare disidente. Una dintre întrebările analizei noastre, în ce măsură au fost aceste inițiative independente și în ce măsură au fost „dezvoltarea organică” a perioadei de tranziție a UTM-ului -Uniunea Tineretului Comunist (Kommunista Ifjak Szövetsége- KISZ). În 1985, a fost votată o nouă lege a învățământului superior. Pe lângă UTC (KISZ), legea a deschis calea pentru autoorganizarea alternativă a studenților în sistemul de reprezentare a studenților din universități.

Noi mișcări studențești au fost create de multe ori de către fostele organizații satelit ale partidului de stat - Asociația Pionierilor, Asociația Tinerilor Comuniști (KISZ) etc. -, în unele cazuri aceste organizații au furnizat parțial baza material-infrastructurală și nu în ultimul rând personală a organizării sociale în curs de dezvoltare, acestea au fost parțial transformate și funcționau ca mișcări studențești.

Pe lângă pierderea continuă a rolului și golirea organizațiilor locale UTC (KISZ), procesele caracteristice perioadei 1986-1988 au fost demonstrațiile locale, dar și naționale ale organizațiilor studențești, toate aceste procese au condus la înființarea Asociației Naționale a Intereselor Învățământului Superior (OFÉSZ). În primăvara anului 1990, reprezentantul național al studenților deja oficializat au avut loc două evenimente care asigură legitimarea externă a organizației și care au marcat o nouă eră în istoria reprezentării studenților din Ungaria.

The history of the development of student movements in Hungary in the 80s

Until the mid-80s, higher education in Hungary was, on the one hand, isolated from other social subsystems due to the total lack of autonomy and central regulation of the number of students, and on the other hand, university education was subordinated to the objectives economic in the short term. The need for reforms in the 1980s also reached the field of higher education. Recognizing the crisis, ideas regarding the need to transform higher education emerged in various political (party) and professional workshops, and later at the state level, since the late seventies. Parallel to all this, the student world became spectacularly active in the early eighties (similar to the generation of the sixties).

In the first wave of self-organizations, peace movements (the “Dialóg” Peace Movement), “free” universities, professional colleges, dissident colleges and university clubs began their activities. One of the questions of our analysis, to what extent were these independent initiatives and to what extent were the “organic development” of the transition period of the UTM -Communist Youth Union (Kommunista Ifjak Szövetsége- KISZ). In 1985, a new higher education law was voted. In addition to the UTC (KISZ), the law opened the way for alternative self-organization of students in the university student representation system.

New student movements were created many times by the former satellite organizations of the state party - Association of Pioneers, Association of Young Communists (KISZ), etc. –, in some cases these organizations partially provided the material-infrastructure and not least personal basis of the developing social organization, they were partially transformed and functioned as student movements.

In addition to the continuous loss of role and the emptying of local UTC organizations (KISZ), the characteristic processes of the period 1986-1988 were the local but also national demonstrations of student organizations,

all these processes led to the establishment of the National Association of Interests of Higher Education (OFÉSZ). In the spring of 1990, the already formalized national student representative, two events took place that ensured the organization's external legitimacy and marked a new era in the history of student representation in Hungary.

Georgeta STEPANOV,
doctor habilitat, profesor universitar
Președinte al Consiliului Științific,
Universitatea de Stat din Moldova

Învățământul superior din RSSM: reconfigurarea cadrului relațional student – profesor în anii '80-'90 ai secolului al XX-lea.

În prima jumătate a anilor '80 ai secolului trecut, instituțiile de învățământ superior din URSS, inclusiv cele din RSS Moldovenească, continuau să funcționeze după vechile standarde sovietice, activitatea acestora fiind axată pe formarea specialiștilor de înaltă calificare, bine pregătiți din punct de vedere moral, în spiritul principiilor marxist-leniniste. Situația a început să se modifice în a doua jumătate a anilor '80, când, ca urmare a mișcării de eliberare națională, s-a format un context favorabil schimbării. Or, până la acel moment, stările de revoltă împotriva opresiunii sovietice, existente în mediul studentesc și în cel academic, erau în stare latentă. Mișcările din anii 1985-1988, care au început la Moscova, odată cu Perestroika lui Gorbaciov, au generat perturbații cu efecte puternice și de lungă durată în tot imperiul sovietic; cel mai mult acestea s-au resimțit în Țările Baltice, Moldova, Georgia și în Ucraina. În acele circumstanțe au fost proiectate direcțiile programatice ale acțiunii sociale, care era orientată să submineze și să slăbească regimul sovietic. Miza cea mare era însă libertatea și independența. Evenimentele care au avut loc ulterior, au condiționat reformatarea sistemului de învățământ superior și, prin implicit, au determinat reconfigurarea cadrului relațional student – profesor. Noua configurație a cadrului relațional student – profesor în anii '80-'90 ai secolului al XX-lea reprezintă obiectul de investigație științifică al acestei lucrări, care urmează a fi valorificat sub aspectul atât al relațiilor formale, cât și al celor informale.

Higher education in RSSM: the reconfiguration of the student – lecturer relational framework in the 80s-90s of the 20th century

In the first half of the 80s of the last century, higher education institutions in the USSR, including those in the Moldavian SSR, continued to function according to the old Soviet standards. Their activity was focused on training

highly qualified specialists, well trained from a moral point of view, in the spirit of Marxist-Leninist principles. The situation began to change in the second half of the 80s, when, as a result of the national liberation movement, a favourable context for change was formed. Until that moment, the states of revolt against Soviet oppression, existing in the student and academic environment, were in a latent state. The movements of 1985-1988, which began in Moscow with Gorbachev's Perestroika, generated disruptions with powerful and long-lasting effects throughout the Soviet empire. They were most felt in the Baltic States, Moldova, Georgia and Ukraine. In those circumstances, the programmatic directions of social action were designed, which was oriented to undermine and weaken the Soviet regime. But the big stake was freedom and independence. The events that took place later conditioned the reformation of the higher education system and, by default, determined the reconfiguration of the student – teacher relational framework. The new configuration of the student – teacher relational framework in the 80s-90s of the 20th century represents the object of scientific investigation of this paper, which is to be exploited under the aspect of both formal and informal relations.

Fiodor TONU

doctorand,

*Școala Doctorală de Științe Umanistice
Universitatea de Stat din Moldova*

Poziția civică a tineretului creștin în RSSM la finele anilor '80 ai secolului al X-lea

Anul 1988 devine un an de cotitură în relațiile dintre statutul sovietic și instituția bisericii în mare parte grație celebrării de către Biserica ortodoxă de la Moscova a împlinirii a o mie de ani de la creștinarea Rusiei. Concomitent pe fundalul politicii de „glasnosti” se întărește și poziția altor culturi și curente creștine, care tradițional erau persecutate de statul sovietic. RSSM aflându-se la periferia imperiului sovietic, simte aceste schimbări în mod deosebit. În aceste condiții, în scopul evaluării stării de spirit a societății, autoritățile sovietice din RSSM realizează un studiu sociologic complex dedicat studierii viziunilor a tinerilor creștini.

The civic position of Christian youth in the RSSM at the end of the 80s of the 20th century

The year 1988 becomes a turning point in the relations between the Soviet state and the institution of the Christian church. This fact is largely due to the

celebration by the Moscow Orthodox Church of the one thousandth anniversary of the Christianization of Russia. Simultaneously, against the background of “glasnosti” politics, the position of other Christian cultures and currents, which were traditionally persecuted by the Soviet state, is also strengthening. The MSSR, being on the periphery of the Soviet empire, feels these changes in a particular way. In these conditions, in order to assess the state of mind of the society, the Soviet authorities of the MSSR carry out the complex sociological study dedicated to the study of the visions of young Christians.

Natalia MOROI,
doctorand,
specialist principal la Arhiva Națională a Republicii Moldova,
Direcția Generală Arhiva Națională a Republicii Moldova

La cumpănă de decenii: semnificația anilor 1980-1990 în istoria științei din RSSM pe problema identitară și lingvistică

Reformele declanșate în URSS de către Mihail Gorbaciov și afirmațiile sale contradictorii referitoare la situația națională din URSS a dus la trezirea conștiinței naționale în majoritatea republicilor unionale. Pe de o parte Gorbaciov afirma că problema națională în URSS este rezolvată, popoarele din URSS aduc profund respect și recunoștință marelui popor rus pentru dezinteresul, internaționalismul autentic și contribuția neprețuită la crearea, dezvoltarea și consolidarea republicilor libere și egale, pe de altă parte el afirma că relațiile naționale în URSS constituie o problemă vie a vieții. Iată această „problemă vie a vieții” s-a accentuat la maximum începând cu anul 1988. Savanții din RSS Moldovenească, istorici și lingviști, au făcut un pas decisiv în istoria științei din RSSM, au revenit la cercetări obiective, autentice, au părăsit câmpul utopic al marxism-leninismului, declarat de sovietici drept unica învățătură în stare să dea răspuns la toate întrebările vieții și au pus prompt problema identității naționale a moldovenilor din RSSM cu românii din România și problema identității „limbii moldovenești” cu limba română. La o etapă inițială, acest deziderat a fost exprimat în articolul O limbă maternă – un alfabet, semnat de profesorul universitar Ion Buga. În anii următori, numeroși istorici și lingviști au demonstrat cu certitudine unitatea identitară și lingvistică a moldovenilor din RSSM cu românii de peste Prut. Totuși, nu au lipsit în această perioadă de timp, nici acei care au continuat să propage intens speculațiile istoriografiei pseudoștiințifice din perioada sovietică referitor la existența a două popoare, moldoveni și români, și a două limbi, moldovenească și română, diferite.

On the balance of decades: significance of years 1980s-1990s in the history of science in the RSSM related to the identity and linguistic problem

The reforms initiated in the USSR by Mikhail Gorbachev and his contradictory statements regarding the national situation in the USSR led to the awakening of national consciousness in most of the Union Republics. On one hand, Gorbachev stated that the national problem in the USSR is resolved, the peoples of the USSR deeply respect and thank the great Russian people for their disinterestedness, genuine internationalism and invaluable contribution to the creation, development and consolidation of free and equal republics, on the other hand, he affirmed that the national relations in the USSR represent a vital life problem. Here, this “vital life problem” was accentuated to maximum since 1988. The scientists from the Moldavian SSR, historians and linguists, took a decisive step in the history of science in the SSR, they returned to objective, authentic research, leaving away the utopian field of Marxism-Leninism, declared by the Soviets as the only doctrine capable of answering all the vital questions, and promptly raised the issue of national identity of Moldovans from the SSR with the Romanians in Romania and the issue of the identity of the «Moldovan language» with the Romanian language. At an initial stage, this desire was expressed in the article «A mother tongue» – an alphabet signed by university professor Ion Buga. In the following years, numerous historians and linguists demonstrated with certainty the identity and linguistic unity of the Moldovans from the SSR and the Romanians across the Prut. However, during this period of time, there were also those who continued to intensively propagate the speculations of pseudoscientific historiography from the Soviet period regarding the existence of two nations, Moldovans and Romanians, and two different languages, Moldavian and Romanian.

Ion EREMIA

doctor habilitat, profesor universitar

Facultatea de istorie și Filosofie

Universitatea de Stat din Moldova

Restructurarea gorbaciovistă prin prisma amintirilor studenților de la sfârșitul anilor '80 – începutul anilor '90 a secolului al XX-lea

Începută în primăvara anului 1985, restructurarea inițiată de Mihail Gorbaciov a trecut prin câteva etape. Etapa afirmării printre tineretul studios începea abia după cuvântarea liderului de la Moscova din 2 noiembrie 1987

cu ocazia împlinirii a 70 de ani de la revoluția din octombrie, când oratorul a solicitat ca trecutul istoric să fie apreciat cu toată responsabilitatea istorică și în baza adevărului istoric, inclusiv așa-numita răsculăcire, colectivizarea, represile etc., despre care fapte, afirma Gorbaciov, liderul comunist de atunci, Stalin, știa. Slăbirea presiunii din partea organelor de partid și celor competente, a dus la răspândirea deschisă a literaturii românești, studenții făceau cunoștință cu Istoria Românilor, discutau problemele arzătoare ale identității naționale și lingvistice a locuitorilor din Basarabia, participau la ședințele diferitor cenacluri, care au fost înființate de ei în instituțiile de învățământ, solicitau insistent înlăturarea disciplinelor ideologice (Istoria PCUS, Comunismul științific, Ateismul științific, Filosofia marxist-leninistă etc.), au fost participanți activi la Marile Adunări Naționale din centrul Chișinăului. Totuși, la început, evident, încă nu se percepea faptul că URSS va dispărea, dar atunci când problema s-a pus în așa mod, studenții nu au ezitat să susțină această idee. Majoritatea dintre ei au rămas „reci” la acuzațiile propagandei promovate de anumite forțe, că ar fi „naționaliști”, „extremiști” etc.

Gorbachev restructuring through the lens of students’ memories from the late 80s - early 90s of the 20th century

Started in the spring of 1985, the restructuring initiated by Mikhail Gorbachev went through several stages. The stage of affirmation among studious youth began only after the leader’s speech in Moscow on November 2, 1987 on the occasion of the 70th anniversary of the October revolution, when the orator requested that the historical past be appreciated with all historical responsibility and on the basis of historical truth, including the so-called uprising, collectivization, repression, etc., about which facts, Gorbachev claimed, the communist leader at the time, Stalin, knew. The weakening of the pressure from the party bodies and the competent ones, led to the open spread of Romanian literature, the students became acquainted with the History of the Romanians, discussed the burning issues of the national and linguistic identity of the inhabitants of Bessarabia, participated in the meetings of various cenacles, which were established of them in educational institutions, they insisted on the removal of ideological subjects (History of the CPSU, Scientific Communism, Scientific Atheism, Marxist-Leninist Philosophy, etc.), they were active participants in the Great National Assemblies in the center of Chisinau. However, at the beginning, obviously, it was not yet perceived that the USSR would disappear, but when the matter was put in such a way, the students did not hesitate to support this idea. Most of them remained “cold” to the accusations of propaganda promoted by certain forces, that they are “nationalists”, “extremists”, etc.

Adrian ROȘCA
doctorand,
Școala Doctorală de Științe Umanistice
Universitatea de Stat din Moldova

Contrastele dintre memoria individuală și cea generală pentru a doua jumătate a anilor '80

În cadrul prezentării vor fi expuse memoriile primului interviuat, studentă la Universitatea Pedagogică „Ion Creangă” în intervalul 1986-1991, la specializarea Istorie și Drept. A doua persoană interviuată, a fost student în intervalul 1983-1988 la Institutul Agricol. Dintre momentele cheie expuse de către intervievați, iese în evidență contrastul dintre ce se prezintă în cadrul discursului public despre perioada respectivă și memoriile individuale, dar și contrastul dintre discursul oficial sovietic și realitatea vieții cotidiene. Astfel, primul interviuat menționează faptul că a rămas profund uimită de faptul că atunci când a citit Declarația Universală a Drepturilor Omului, este menționat expres dreptul la liberă circulație în afara țării, drept care nu exista în URSS. Un alt moment relevant ce ține de formele de protest ale studenților în perioada respectivă este chiulitul în grup de la orele ce țineau de istoria și ideologia partidului. Al doilea interviuat a evidențiat lipsa de condiții decente de trai în căminele Institutului Agricol, dar și reticența extremă a profesorilor ce predau cursurile politice, de a și manifesta opinia față de studenți, despre Perestroika și Glasnost. Respectivele interviuri ne demonstrează încă odată că a doua jumătate a anilor 80 în URSS, vor fi surse de cercetare pentru multe viitoare generații de istorici.

Contrasts between individual and general memory for the second half of the 80s

During the presentation, the memoirs of the first interviewee, a student at the „Ion Creangă” Pedagogical University between 1986-1991, at the faculty of History and Law. The second person interviewed was a student between 1983-1988 at the Agricultural Institute. Among the key moments presented by the interviewees was the contrast between the public discourse about that period and the individual memories, but also the contrast between the official Soviet discourse and the reality of everyday life. Thus, the first interviewee mentioned that she was deeply amazed by the fact that when she read the Universal Declaration of Human Rights, the right to free movement outside the country is expressly mentioned, a right that did not exist in the USSR. Another relevant moment related to the

forms of protest of the students in that period is the group absence during the lessons related to the history and ideology of the party. The second interviewee highlighted the lack of decent living conditions in the student houses of the Agricultural Institute, but also the extreme reluctance of the professors teaching the political courses to express their opinion to the students about Perestroika and Glasnost. Those interviews prove once again that the second half of the 80-s in the USSR will be subjects of research for many future generations of historians.

Liliana ROTARU,
doctor în istorie, conferențiar universitar
Facultatea de Istorie și Filosofie,
Universitatea de Stat din Moldova

Studentii și Mișcarea de renaștere națională din RSS Moldovenească: noiembrie 1989

Mișcarea de Renaștere Națională de la sfârșitul anilor '80 ai secolului trecut a cunoscut episoade care au marcat profund desfășurarea ulterioară a evenimentelor în RSS Moldovenească. În prezentul studiu vom analiza, în baza documentelor din Arhiva Organizațiilor Social-Politice a Republicii Moldova și a surselor de istorie orală, participarea studenților din Chișinău la cele două manifestări importante care s-au consumat în luna noiembrie 1989 și au oferit oportunități Mișcării Naționale să conteste autoritățile comuniste și regimul sovietic. Primul eveniment s-a consumat la 7 noiembrie 1989, sărbătorită drept Ziua comemorării Revoluției bolșevice din octombrie 1917 în URSS, când demonstrația anticomunistă paralelă celei oficiale, a blocat intrarea tehnicii militare pe Piața Biruinței (azi – Piața Marii Adunări Naționale), împiedicând pentru prima dată de la 1944 desfășurarea paradei militare la Chișinău. Speriate, autoritățile au scos în stradă trupele speciale, care au bătut cu bestialitate demonstranții, iar Simion Grosu prim-secretarul PCM solicită la 9 noiembrie procuraturii și miliției să aresteze „vinovații” de evenimentele din 7 noiembrie și să-i deporteze în afara RSS Moldovenești. Celălalt eveniment la care au participat un număr impresionant de studenți s-a desfășurat la 10 noiembrie, de ziua miliției sovietice. Protestatarii și-au exprimat dezaprobarea față de acțiunile maliției din 7 noiembrie, dar reținerea inițiatorilor demonstrației a condus la atacarea sediului Ministrului de Interne al RSS Moldovenești. Spre deosebire de alte manifestări similare din Tbilisi, Baku, Vilnius și Riga, la Chișinău nu s-a tras în manifestanți, aceștia fiind „convinși” să se retragă

cu ajutorul grenadelor lacrimogene Ceremuha. Totuși, evenimentele din 7 și 10 noiembrie sunt considerate o victorie a Mișcării naționale, la 16 noiembrie 1989 Plenara CC al PCM l-a destituit din postul de prim-secretar pe Simion Grosu, adversar al revendicărilor Mișcării naționale.

Students and the National Revival Movement in Moldavian SSR: November 1989

The National Revival Movement at the end of the 80s of the last century experienced episodes that deeply affected the subsequent development of events in the Moldavian SSR. In this study, we will analyse, based on documents from the Archive of Social-Political Organizations of the Republic of Moldova and oral history sources, the participation of students from Chisinau in two important demonstrations that took place in November 1989 and provided opportunities for the National Movement to challenge the communist authorities and the Soviet regime. The first event took place on November 7, 1989, celebrated as the Day of Commemoration of the Bolshevik Revolution of October 1917 in the USSR, when the anti-communist demonstration, that happened simultaneously with the official one, blocked the entry of military equipment to Victory Square (today - Great National Assembly Square), preventing for the first time since 1944 the military parade in Chisinau. Frightened, the authorities brought the special troops to the streets, who brutally beat the demonstrators, and Simion Grosu, the first secretary of the PCM, requests on November 9 the prosecutor's office and the militia to arrest the "culprits" of the events of November 7 and to deport them outside the Moldavian SSR. The other event attended by an impressive number of students took place on November 10, the day of the Soviet militia. The protesters expressed their disapproval of the actions of the militia on November 7, but the detention of the initiators of the demonstration led to the attack on the headquarters of the Ministry of Internal Affairs of the Moldavian SSR. In contrast to other similar demonstrations in Tbilisi, Baku, Vilnius and Riga, in Chisinau no shots were fired at the demonstrators, who were "convinced" to retreat with the help of Ceremuha tear gas grenades. However, the events of November 7 and 10 are considered a victory for the National Movement, on November 16, 1989, the Plenary CC of the PCM dismissed Simion Grosu, an opponent of the National Movement's claims, from the position of First Secretary.

Sorin ȘCLEARUC,
doctorand,
Școala Doctorală de Științe Umanistice
Universitatea de Stat din Moldova
specialist principal,
Muzeul Național de Istorie a Moldovei

Fenomenul muzicii de dans a anilor 1980 în baza mărturiilor studenților din RSS Moldovenească

Indiferent de țară sau perioadă istorică, dansul ocupă un loc central în viața tinerilor, acesta fiind nu doar o modalitate de a se distra dar și o formă de comunicare și manifestare socială. Studiul respectiv are în calitate de scop central de prezentarea unei laturi curioase din viața cotidiană a studenților RSS Moldovenești din anii 1980, mai cu seamă, fenomenul muzicii de dans, atât celei autohtone cât și celei străine. Autorul își propune să ofere contextul politic și social pentru perioada care vizează subiectul studiului, să descrie rolul muzicii de dans pentru tineretul vremii, să explice popularitatea acesteia dar și să estimeze care a fost rolul acesteia, atât în plan local, cât și în plan unional. În baza interviurilor realizate cu studenți care au studiat în perioada anilor 1980 la Chișinău și Bălți, ne propunem să descriem și un alt aspect al subiectului, dacă existau sau nu diferențe în ceea ce privește tendințele și gusturile muzicale ale studenților din Chișinău, care se identificau ca fiind centrul RSS Moldovenești, și a celor situați la Bălți, oraș considerat periferic.

The dance music phenomenon of the 1980s based on the testimonies of students from the Moldovan SSR

Regardless of the country or historical period, dance occupies a central place in the lives of young people, this being not only a way to have fun but also a form of communication and social manifestation. The central aim of this study is to present a curious side of the daily life of Moldovan SSR students from the 1980s, especially the phenomenon of dance music, both local and foreign. The author aims to provide the political and social context for the period that is the subject of the study, to describe the role of dance music for the youth of the time, to explain its popularity but also to estimate what its role was, both at the local level and at the union level. Based on the interviews conducted with students who studied in Chisinau and Balti during the 1980s, we propose to describe another aspect of the subject, whether or not there were differences in

the musical tendencies and tastes of Chisinau students, who identified as being the center of Moldovan SSR, and of those located in Bălți, a city considered peripheral.

Lidia PRISAC,
doctor în istorie, director
Arhiva Științifică Centrală
a Academiei de Științe a Moldovei

Nunțile studențești din RSS Moldovenească în anii 1980

Nunțile sunt cele mai spectaculoase evenimente care marchează mentalul colectiv al oricărei comunități. Desigur, de la o generație la alta, ceremonialul nupțial, inclusiv în mediul studențesc, comportă schimbări modernizatoare, înregistrând caracteristici diferite, condiționate de anumite circumstanțe istorice, politice, ideologice, culturale și/sau sociale. Din această perspectivă, nunțile predecesorilor noștri, în special a celor efectuate în mediul studenților anilor '80 a secolului trecut, cu toate elementele definitorii, nu au fost neapărat identice. După cum arată titlul, scopul comunicării este analiza nunților efectuate în rândul studenților din Republica Sovietică Socialistă Moldovenească în a doua jumătate a anilor 1980. Instrumentul informațional de bază, utilizat în abordarea subiectului sunt sursele iconografice (fotografia de epocă), care acumulează valoare de document, inclusiv informația extrasă din interviurile semistructurate colectate în corespundere cu metodologia istoriei orale.

The student weddings from the Moldavian SSR in the 1980s

Weddings are the most spectacular events that mark the collective mind of any community. Of course, from one generation to another, the wedding ceremony, including in the student environment, involves modernizing changes, registering different characteristics, conditioned by certain historical, political, ideological, cultural and/or social circumstances. From this perspective, the weddings of our predecessors, especially those performed in the student environment of the 80s of the last century, with all the defining elements, were not necessarily identical. As the title indicates, the purpose of the communication is the analysis of weddings performed among students in the Moldavian Soviet Socialist Republic in the second half of the 1980s. The basic informational

tool used in approaching the subject is iconographic sources (vintage photography), which accumulate document value, including information extracted from semi-structured interviews collected in accordance with oral history methodology.

Alexandru MALACENCO
doctor în istorie, cercetător științific
Centrul de studii interdisciplinare
Universitatea de Stat din Moldova

Politica de cadre a URSS în formarea efectivului NKGB-MGB al RSS Moldovenești în primii ani postbelici

Studiul prezent este concentrat asupra elucidării specificului politicii de cadre a URSS în formarea efectivului organelor sovietice NKGB-MGB în RSS Moldovenească în primii ani postbelici, ceea ce va nuanța cunoașterea unor resorturi ascunse ale politicii de sovietizare a Moscovei în spațiul nostru. Totodată, acest demers științific a fost elaborat, în mare parte, în baza materialelor documentare declasificate din fosta arhivă KGB al RSS Moldovenești, actuala Arhivă a Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova (ASISRM). Cu toate că studierea politicii de cadre a URSS în formarea efectivului NKGB-MGB în RSS Moldovenească în primii ani postbelici este de actualitate și suscită interes științific în mediul academic, nu doar din Republica Moldova, a rămas un subiect de cercetare fără atenție din partea istoricilor până în prezent. Politica de cadre aplicată de URSS în procesul constituirii efectivului NKGB-MGB al RSS Moldovenești reprezintă o componentă inerentă a restabilirii și consolidării puterii sovietice în teritoriul încorporat, în cazul de față, a Basarabiei / RSS Moldovenească în primii ani postbelici. De asemenea, pentru a explica tendințele urmărite de Moscova în politica completării cu personal a organelor securității sovietice ale RSS Moldovenești, ne vom concentra și pe analiza componentei etnice a efectivului NKGB-MGB al RSS Moldovenești în perioada de referință.

The personnel policy of the USSR in the formation of the NKGB-MGB staff of Moldavian RSS in the first post-war years

The present study is focused on elucidating the peculiarities of the USSR personnel policy in building the staff of the Moldavian SSR NKGB-MGB sovietic bodies in the first post-war years, which will broaden the understanding of the Moscow sovietization policy hidden resorts

implemented in our territory. Also, the research was made mostly based on declassified materials from the former archive of the KGB of the Moldavian SSR, currently the Archive of the Security and Intelligence Service of the Republic of Moldova (ASISRM). Despite the fact that the USSR personnel policy in building the staff of the Moldavian SSR rises scientific interest in the academic environment and not only in the Republic of Moldova, it remains a subject that was not in the research scope of the historians up to this moment. The personnel policy applied by the USSR in the process of establishing the effective NKGB-MGB of the Moldavian SSR represents an inherent component of the restoration and consolidation of Soviet power in the incorporated territory, in the present case, of Bessarabia / Moldavian SSR in the first post-war years. Also, in order to explain the trends pursued by Moscow in the policy of staffing the Soviet security organs of the Moldavian SSR, we will also focus on the analysis of the ethnic composition of the NKGB-MGB of the Moldavian SSR during the reference period.

Valentina URSU

*doctor în istorie, conferențiar universitar
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău*

Iosif Moldovanu: devotament și abnegație

Prezenta comunicare este dedicată dlui Iosif Moldovanu, absolvent al Facultății de Istorie și Pedagogie a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău din perioada 1985-1990, actualmente expert al Consiliului Europei, Expert al UNICEF, formator național și internațional în domeniul educației pentru drepturile omului, cadru didactic universitar. Numeroase inițiativele inovative ale dlui Iosif Moldovanu trebuie cunoscute și apreciate: Consiliul Național al Tineretului din Moldova, Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului, Parlamentul Copiilor, Parlamentul Tinerilor, Consiliile Elevilor, Centrele de Resurse pentru Tineri, conferințe științifice naționale și internaționale, stagii, mese rotunde, workshop-uri, ateliere, tabere etc. Dl Moldovanu este implicat activ în procesul de elaborare a politicilor naționale și practicilor în domeniul educației pentru societate bazate pe standardele europene și internaționale.

Iosif Moldovanu: devotion and selflessness

This communication is dedicated to Mr. Iosif Moldovanu, graduate of the Faculty of History and Pedagogy of the State Pedagogical University “Ion Creangă” in Chisinau from 1985-1990, Council of Europe expert,

UNICEF expert, national and international trainer in the field of rights education man, university teacher. Numerous innovative initiatives of Mr. Iosif Moldovanu must be known and appreciated: National Youth Council of Moldova, Information and Documentation Center on Children's Rights, Children's Parliament, Youth Parliament, Student Councils, numerous national and international scientific conferences, internships, round tables, workshops, workshops, camps etc. Mr Moldovanu is actively involved in the development of national policies and practices in the field of education for society based on European and international standards.

Vasile FILAT,
doctorand,
Școala Doctorală de Științe Umanistice
Universitatea de Stat din Moldova

Noi perspective de cercetare asupra istoriei comunității baptiste după căderea regimului comunist

Credința baptistă a ajuns în Basarabia prin intermediul coloniștilor bapțiști germani și a bapțiștilor ruși persecutați. Sub ocupația rusească în istoriografia mișcării predomină materiale scrise de clerici ai Bisericii Ortodoxe. În perioada aflării Basarabiei în cadrul României activitatea bapțiștilor a fost reflectată în presa și lucrări istorice. Sub ocupația sovietică istoricii au avut o abordare extrem de tendențioasă acuzând bapțiștii de spionaj și colaborare cu occidentul. Accesul la arhive fiind limitat, puținele încercări ale bapțiștilor de a pune în scris istoria confesiunii s-au limitat la mărturiile scrise ale credincioșilor. Odată cu obținerea independenței Republicii Moldova s-a deschis accesul la arhive care au permis cercetătorilor din cadrul și din afara confesiunii bapteste să scrie articole și monografii în baza documentelor.

New research perspectives on the history of the Baptist community after the fall of the communist regime

The Baptist faith reached Bessarabia through German Baptist emigrants and persecuted Russian Baptists. Under the Russian occupation, the historiography of the movement was dominated by materials written by clerics of the Orthodox Church. During the period when Bessarabia was part of Romania, the activity of the Baptists was reflected in the press and historical works. Under the Soviet occupation, historians took an extremely biased approach, accusing the Baptists of espionage and collaboration with

the West. Access to archives being limited, the few attempts by Baptists to put the denomination's history into writing have been limited to the written testimonies of believers. With the independence of the Republic of Moldova, access to archives was opened, which allowed researchers from within and outside the Baptist denomination to write articles and monographs based on the documents.

Aurelia HANGANU,
doctor habilitat, profesor universitar
Universitatea de Stat din Moldova

Marcu Gabinschi - lingvist poliglot si (in)comod?

Marcu Gabinschi (15.09.1932 – 13.04.2020) lingvist, cercetător în probleme de lingvistică balcanică, romanică și generală, sociolingvistică, etimologie și lexicografie, este unul dintre puținii filologi poligloți ce au activat pe teritoriul actual al Republicii Moldova și care a explicat probleme fundamentale de lingvistică pe baza faptelor din limbile pe care le cunoștea. Acest fapt i-a motivat reputația de bun specialist în utilizarea metodei comparative și contrastive în studiul limbilor (inclusiv română), iar etimologiile explicate pe baza fondului lexical al limbii albaneze l-au ajutat să ajungă la concluzii de netăgăduit. S-a făcut cunoscut între colegii de breaslă printr-o neobosită și prodigioasă activitate științifică, opinii noi și adesea altele decât cele ale membrilor comunității de lingviști de la noi, lăsând în urmă o operă apreciată, dar și discutată în literatura de specialitate. Este, de asemenea, și unul dintre puținii lingviști de la noi cu care marele Eugeniu Coșeriu a polemizat, demonstrându-i viciul argumentului științific pus la baza ideii de a considera „moldoveneasca” o altă limbă decât româna.

Marcu Gabinschi - polyglot and (in)comfortable linguist?

Marcu Gabinschi (15.09.1932–13.04.2020) linguist, researcher in issues of Balkan, Romance and general linguistics, sociolinguistics, etymology and lexicography, is one of the few polyglot philologists active in the current territory of the Republic of Moldova and who explained problems fundamentals of linguistics based on facts from the languages he knew. This fact motivated his reputation as a good specialist in the use of the comparative and contrastive method in the study of languages (including Romanian), and the etymologies explained on the basis of the lexical background of the Albanian language helped him reach undeniable conclusions. He became

known among his colleagues in the guild through a tireless and prodigious scientific activity, new opinions and often different from those of the members of the community of linguists here, leaving behind an appreciated work, but also discussed in the specialized literature. He is also one of the few linguists from our country with whom the great Eugeniu Coșeriu argued, demonstrating to him the flaw of the scientific argument based on the idea of considering “Moldovan” as a language other than Romanian.